

Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi Liikenneturvasta annetun lain muuttamisesta ja laiksi tie- ja maastoliikenneonnettomuuksien tutkinnasta

Asia

Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi Liikenneturvasta annetun lain muuttamisesta ja laiksi tie- ja maastoliikenneonnettomuuksien tutkinnasta (HE 240/2016 vp).

Valiokuntakäsittely

Valiokunnan mietintö: Liikenne- ja viestintävaliokunta (LiVM 27/2016 vp).

Päätös

Eduskunta on hyväksynyt seuraavat lait:

Laki

Liikenneturvasta annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
kumotaan Liikenneturvasta annetun lain (278/2003) 8 ja 10 §,
muutetaan 5 §:n 3 ja 4 momentti, 7 §:n 1 momentti ja 12 §:n 2 momentti, sellaisena kuin niistä
on 12 §:n 2 momentti laissa 1166/2015, sekä
lisätään lakiin uusi 13 a § seuraavasti:

5 §

Liikenneturvan toimielimet

— — — — —
Hallituksessa on puheenjohtaja ja yksitoista muuta jäsentä. Valtioneuvosto määrää puheenjohtajan ja neljä jäsentä, jotka edustavat opetus- ja kulttuuriministeriötä, sisäministeriötä ja sosiaali- ja terveysministeriötä sekä Liikennevirastoa. Keskusjärjestön kokous valitsee seitsemän jäsentä, joiden joukossa tulee olla eri tienkäyttäjäryhmiä edustettuina. Kullekin jäsenelle määrätään tai valitaan henkilökohtainen varajäsen. Puheenjohtaja ja muut jäsenet määrätään tai valitaan kahdeksi kalenterivuodeksi kerrallaan. Kunakin kalenterivuonna kuitenkin puolet jäsenistä on ero-
vuorossa. Hallitus valitsee keskuudestaan kaksi varapuheenjohtajaa.

Eduskunnan vastaus EV 220/2016 vp

Jos ministeriötä tai Liikennevirastoa edustava jäsen tai varajäsen hallituksessa kesken toimikauden eroaa tai on pysyvästi esteellinen hoitamaan tehtävää, asianomainen taho määrää hänen tilalleen uuden jäsenen tai varajäsenen jäljellä olevaksi toimikaudeksi.

7 §

Toiminnan rahoitus

Liikenneturvan toiminnan rahoitukseen voidaan käyttää valtion talousarviossa tähän tarkoitukseen osoitettuja määrärahoja. Liikenneturvalle myönnettävään valtionavustukseen ja sen käytön valvontaan sovelletaan valtionavustuslakia (688/2001).

— — — — —

12 §

Kirjanpito ja tilintarkastus

— — — — —

Liikenneturvan hallinnon ja tilien tarkastamista varten tulee olla kaksi tilintarkastajaa, joiden tulee olla KHT- tai JHT-tilintarkastajia. Tilintarkastajat valitsee keskusjärjestön kokous. Kummallekin tilintarkastajalle valitaan myös varatilintarkastaja. Liikenneturvan tilintarkastukseen sovelletaan tilintarkastuslakia (1141/2015).

13 a §

Varojen käyttö Liikenneturvan lakatessa

Liikenneturvan lakatessa sen varat on käytettävä 1 §:ssä säädetyn tarkoituksen toteuttamiseen siten kuin siitä erikseen säädetään ottaen huomioon mahdolliset lahjakirjoihin ja testamentteihin sisältyvät erityismääräykset.

Tämä laki tulee voimaan päivänä _____ kuuta 20 _____.

Laki

tie- ja maastoliikenneonnettomuuksien tutkinnasta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 luku

Yleiset säännökset

1 §

Soveltamisala

Tätä lakia sovelletaan liikenneturvallisuuden lisäämiseksi suoritettavaan tie- ja maastoliikenneonnettomuuksien tutkintaan. Tutkintaa ei tehdä oikeudellisen vastuun kohdentamiseksi.

Tätä lakia ei sovelleta tutkintaan, jos Onnettomuustutkintakeskus on päättänyt turvallisuustutkintalain (525/2011) mukaisen tutkinnan aloittamisesta. Tämän lain mukaisesti käynnistetty tutkinta on tällöin keskeytettävä heti, jollei Onnettomuustutkintakeskuksen kanssa sovita toisesta ajankohdasta. Jos tässä laissa tarkoitettu liikenneonnettomuus tutkitaan turvallisuustutkintalain mukaisesti, tutkinnan tiedot ovat myös tämän lain mukaisen tutkintajärjestelmän käytettävissä.

2 §

Tutkinnan sisältö

Tutkinnassa selvitetään liikenneonnettomuuden kulku, riskitekijät, seuraukset ja olosuhteet liikenneonnettomuuden syiden selvittämiseksi ja niistä johtuvien onnettomuuksien ehkäisemiseksi vastaisuudessa.

3 §

Tutkinnan organisaatio

Liikennevakuutuskeskus huolehtii liikenneonnettomuuksien tutkintatoiminnan ylläpitämisestä, yleisestä järjestämisestä, suunnittelusta ja koulutuksesta.

Eduskunnan vastaus EV 220/2016 vp

2 luku

Liikennevakuutuskeskus ja tutkijalautakunnat

4 §

Liikennevakuutuskeskuksen tehtävät

Liikennevakuutuskeskuksen on 3 §:ssä tarkoitettujen tehtävien hoitamiseksi:

- 1) edistettävä ja koordinoitava toimintaan osallistuvien tahojen poikkihallinnollista yhteistyötä;
- 2) laadittava tie- ja maastoliikenneonnettomuuksien tutkintaa koskeva toimintasuunnitelma;
- 3) laadittava liikenneonnettomuuksien tutkintatoiminnan yksityiskohtaista järjestämistä ja siihen osallistuvien henkilöiden tehtäviä koskeva työjärjestys ja muu ohjeistus sekä valmisteltava ja toimeenpantava tutkintasuunnitelmat tutkijalautakuntien toimintaa varten;
- 4) asetettava määrääjäksi tarpeellinen määrä alueellisia tutkijalautakuntia, määrättävä niiden toimialueet, nimitettävä lautakunnan jäsenet ja puheenjohtaja sekä vahvistettava tutkintalautakuntien palkkiot ja korvaukset kalenterivuositain;
- 5) huolehdittava liikenneonnettomuuksien tutkinnan talouden ja varojen hoidosta;
- 6) huolehdittava tietopalvelusta; sekä
- 7) huolehdittava muista liikenneonnettomuuksien tutkintaa ja sen tulosten käyttöä koskevista tehtävistä.

5 §

Tutkijalautakunta

Tutkijalautakunnan tehtävänä on suorittaa tässä laissa tarkoitettu onnettomuustutkinta. Tutkijalautakunnat toimivat tutkintaa suorittaessaan itsenäisesti, riippumattomasti ja puolueettomasti.

Tutkijalautakunnassa on puheenjohtaja, varapuheenjohtaja ja tarpeellinen määrä jäseniä, joiden tulee edustaa liikenneonnettomuuksien tutkinnan kannalta riittävää asiantuntemusta. Tutkijalautakunnassa tulee pääsääntöisesti olla edustettuna tehtävän edellyttämä poliisitoimen, lääketieteen, ajoneuvotekniikan, tienpidon sekä käyttäytymistieteen tuntemus. Tutkijalautakunnan kokoonpanoa voidaan muuttaa, jos se on tutkinnan suorittamisen kannalta tarpeellista.

Tutkijalautakunta tutkii toimialueellaan tapahtuneet onnettomuudet. Tällaista onnettomuutta tutkiessaan lautakunnan jäsenellä on toimivaltuus koko maassa.

Tutkijalautakunta voi käyttää apunaan myös toisen lautakunnan jäsentä ajoneuvon tarkastamiseksi, osallisen kuulemiseksi tai muun toimenpiteen suorittamiseksi.

Tutkijalautakunta voi kutsua yhden tai useamman asiantuntijan suorittamaan määrätyn tutkintatehtävän tai antamaan määrätystä asiasta lausunnon.

Eduskunnan vastaus EV 220/2016 vp

3 luku

Tutkinta

6 §

Tutkinnan aloittaminen ja yhteistoiminta tutkinnassa

Alueellinen tutkijalautakunta tai Liikennevakuutuskeskus päättää tutkinnan aloittamisesta saatuaan tiedon 4 §:n 3 kohdassa tarkoitettuun tutkintasuunnitelmaan sisältyvästä liikenneonnettomuudesta.

Tutkinta suoritetaan yhteistoiminnassa samassa asiassa esitutkintaa tai kuolemansyyn tutkintaa suorittavan poliisin kanssa siinä laajuudessa kuin se on liikenneonnettomuuden tutkinnan kannalta tarkoituksenmukaista.

Poliisin ja muun viranomaisen on luovutettava keräämänsä tutkinta-aineisto tutkijalautakunnan käyttöön tämän aloitettua toimintansa.

Liikennevakuutuskeskus voi sopia onnettomuustutkintaa ja sen tulosten käyttöä koskevasta yhteistyöstä viranomaisten ja valtion laitosten kanssa.

7 §

Tutkintaedellytysten turvaaminen ja virka-apu

Tutkijalautakunnan jäsenillä ja asiantuntijoilla on oikeus päästä onnettomuuspaikalle ja toimittaa siellä tutkimuksia.

Tutkijalautakunnalla on oikeus saada pyynnöstä poliisilta virka-apua onnettomuustutkinnassa ja sen turvaamisessa siten kuin poliisilain (872/2011) 9 luvun 1 §:ssä säädetään.

8 §

Asiakirjat ja esineet

Tutkijalautakunnalla on oikeus tarkastaa esineitä sekä perehtyä sellaisiin viranomaisen asiakirjoihin sekä tiehen ja ajoneuvoihin liittyviin muihin asiakirjoihin tai tietoihin, joilla on todennäköisesti merkitystä tutkinnassa.

Tutkijalautakunta saa tehdä tarkastettaville esineille kokeita ja irrottaa esineistä osia sekä ottaa näytteitä, milloin se on tutkinnan vuoksi tarpeellista.

9 §

Oikeus saada tietoja

Tutkijalautakunnalla on sen estämättä, mitä tietojen salassapidosta säädetään, oikeus saada viranomaisilta, laitoksilta tai muilta julkista tehtävää hoitavilta:

- 1) liikenneonnettomuuteen osallisen terveydentilaa koskevat tiedot;

Eduskunnan vastaus EV 220/2016 vp

2) tarpeelliset tiedot asiaa koskevan poliisi- ja esitutkinnan aineistosta ja kuolemansyynselvityksestä;

3) välttämättömät tiedot onnettomuuteen liittyvän kulkuneuvon, laitteen, opastin- ja liikenteenohjausjärjestelmän toimintaa, onnettomuuden olosuhteita sekä puhe- ja viestiliikennettä rekisteröivistä laitteista sekä muista vastaavista tallentimista; sekä

4) muut tutkinnan suorittamiseksi tarpeelliset tiedot.

Tutkijalautakunnalla on sen estämättä, mitä tietojen salassapidosta säädetään, oikeus saada tietoyhteiskuntakaaressa (917/2014) tarkoitettua teleyritykseltä sellaisen liittymän tai päätelaitteen tunnistamistiedot ja paikkatiedot, jonka voidaan perustellusti arvioida olleen tutkinnan kohteena olevalla onnettomuuspaikalla, sekä tiedot liittymän tilaajasta, käyttäjästä ja asennusosoitteesta siten kuin tietoyhteiskuntakaaren 323 §:ssä säädetään.

Oikeus saada 1 ja 2 momentissa tarkoitettut tiedot on vain, jos tiedot ovat välttämättömiä tutkittavan onnettomuuden kulun, syyn tai seurausten selvittämiseksi.

Tutkijalautakunnalla on oikeus saada 1 momentin 1 kohdassa tarkoitettut tiedot myös yksityiseltä terveyden- ja sairaanhoitoa harjoittavalta yhteisöltä tai toimintayksiköltä tai terveydenhuollon ammattihenkilöltä sekä 1 momentin 3 kohdassa tarkoitettut tiedot myös yksityiseltä toimijalta.

Tutkijalautakunta saa hakea tässä pykälässä tarkoitettuja tietoja myös teknisen käyttöyhteyden avulla tai muutoin sähköisesti ilman sen suostumusta, jonka etujen suojaamiseksi salassapitovelvollisuus on säädetty.

10 §

Tietojen antaminen tutkinnasta

Tutkijalautakunnan on tutkinnan kestäessä pyydettyä annettava vahinkoa kärsineelle, surmansa saaneiden lähisukulaisille ja niille, joihin onnettomuuden vaikutukset muuten saattavat ulottua, tietoja tutkinnan kulusta sekä tilaisuus esittää käsityksensä tutkintaan mahdollisesti vaikuttavista seikoista.

11 §

Tutkinnan päättyminen

Tutkinta päättyy, jos tutkinta on keskeytetty tai kun tutkintaselostus annetaan. Tutkinnan päättyminen ei estä uutta tutkintaa asiassa.

Tutkinnan päättymisestä huolimatta Liikennevakuutuskeskus ja tutkijalautakunnat voivat tehdä teknisluontoisia korjauksia tai täydennyksiä 13 §:ssä tarkoitettun onnettomuustietorekisterin tietoihin myös tutkintaselostuksen antamisen jälkeen.

12 §

Tutkintaselostus

Tutkinnasta on laadittava julkinen tutkintaselostus. Tutkintaselostuksen on sisällettävä onnettomuuden vakavuuteen nähden sopivassa laajuudessa selostus onnettomuuden kulusta, onnettomuuteen johtaneista tekijöistä ja onnettomuuden seurauksista sekä tutkijalautakunnan suosituk-

Eduskunnan vastaus EV 220/2016 vp

set turvallisuustoimenpiteiksi. Tutkijalautakunta ja Liikennevakuutuskeskus voivat tutkintaselostuksen suositusten perusteella tehdä esityksiä liikenneturvallisuustoimenpiteiksi.

Liikennevakuutuskeskus arkistoi tutkintaselostukset ja niihin liittyvät asiakirjat. Julkista tehtävää hoidettaessa kertyneiden asiakirjojen säilytykseen sovelletaan, mitä arkistolaissa (831/1994) säädetään.

4 luku

Onnettomuustietojen rekisteröinti

13 §

Liikenteen onnettomuustietorekisteri

Liikenneturvallisuustutkimusta ja muita liikenneturvallisuutta edistäviä tehtäviä varten Liikennevakuutuskeskus pitää onnettomuustietorekisteriä.

14 §

Onnettomuustietorekisterin tiedot

Onnettomuustietorekisteriin talletetaan henkilön tunnistetietojen lisäksi onnettomuustutkinnassa tarpeellisiksi katsotut:

- 1) tiedot henkilön terveydentilasta;
- 2) tiedot ajoneuvoliikennerekisteristä annetussa laissa (541/2003) tarkoitetuista liikennerikoksista;
- 3) muut 9 §:n nojalla saadut tiedot; sekä
- 4) muutoin saadut onnettomuuteen liittyvät tiedot.

Onnettomuustietorekisteristä saadaan sen estämättä, mitä tietojen salassapidosta säädetään, luovuttaa viranomaisille liikenneturvallisuustyössä välttämättömiä tietoja. Oikeudesta saada tieto käytettäväksi tieteellisessä ja tilastollisessa tutkimuksessa säädetään viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetun lain (621/1999) 28 §:ssä. Onnettomuustutkinnassa kerättyjä tietoja ei voida käyttää muilla valtuuksilla suoritettavassa tutkinnassa.

Henkilön rekisteritiedot poistetaan rekisteristä kymmenen vuoden kuluttua sen vuoden päättymisestä, jonka aikana tutkintaselostus on annettu.

Eduskunnan vastaus EV 220/2016 vp

5 luku

Erinäiset säännökset

15 §

Hyvän hallinnon vaatimukset ja virkavastuu

Tutkijalautakunnan ja Liikennevakuutuskeskuksen on tässä laissa tarkoitettuja tehtäviä hoitaessaan noudatettava, mitä hallintolaissa (434/2003), kielilaissa (423/2003), saamen kielilaissa (1086/2003), sähköisestä asioinnista viranomaistoiminnassa annetussa laissa (13/2003), viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetussa laissa ja henkilötietolaissa (523/1999) säädetään.

Tutkijalautakunnan jäsenen ja asiantuntijaan sekä Liikennevakuutuskeskuksen toimihenkilöön heidän hoitaessaan tämän lain mukaisia tehtäviä sovelletaan rikosoikeudellista virkavastuuta koskevia rikoslain (39/1889) säännöksiä. Vahingonkorvausvastuusta säädetään vahingonkorvauslaissa (412/1974).

16 §

Vaitiolovelvollisuus

Tutkinnassa ilmi tulleisiin tietoihin sovelletaan, mitä tietojen salassapidosta säädetään.

Rangaistus salassapitovelvollisuuden rikkomisesta tuomitaan rikoslain 38 luvun 1 tai 2 §:n nojalla, jollei teko ole rangaistava rikoslain 40 luvun 5 §:n mukaan tai siitä muualla laissa säädetä ankarampaa rangaistusta.

17 §

Todistamiskielto

Tutkijalautakunnan jäsenen ja asiantuntijan, Liikennevakuutuskeskuksen toimihenkilön sekä muun turvallisuustutkintaan osallistuvan velvollisuudesta kieltäytyä todistamasta sovelletaan, mitä oikeudenkäymiskaaren 17 luvun 12 §:n 5 momentissa säädetään turvallisuustutkintalaissa tarkoitettuun turvallisuustutkintaan osallistuvan velvollisuudesta kieltäytyä todistamasta.

18 §

Toiminnan rahoitus

Liikenneonnettomuuksien tutkinnasta aiheutuvien kustannusten kattamiseen voidaan käyttää valtion talousarviossa tähän tarkoitukseen osoitettuja määrärahoja. Toimintaan myönnettävään valtionavustukseen ja sen käytön valvontaan sovelletaan valtionavustuslakia (688/2001).

Toiminnan rahoitukseen voidaan käyttää myös muita tähän tarkoitukseen osoitettuja varoja.

Eduskunnan vastaus EV 220/2016 vp

19 §

Voimaantulo

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Tällä lailla kumotaan tie- ja maastoliikenneonnettomuuksien tutkinnasta annettu laki (24/2001) sekä sen nojalla tie- ja maastoliikenneonnettomuuksien tutkinnasta annettu valtioneuvoston asetus (740/2001) ja tie- ja maastoliikenneonnettomuuksien tutkinnassa tutkijalautakunnan työstä maksettavien palkkioiden ja korvausten yleisistä perusteista annettu valtioneuvoston asetus (808/2001).

Helsingissä 12.12.2016

Eduskunnan puolesta

puhemies

pääsihteeri